

Overweging bij Spreuken 9: 1-18 en Johannes 6: 41-59

Zondag 22 augustus 2021

Ds. Dick Snijders

Achtergrond overweging	Gemeente van Jezus Christus, wanneer we vandaag spreken over de betekenis van Jezus, dan doen we dat tegen de achtergrond van het recente nieuws, tegen de achtergrond van het gevoel van deze tijd, tegen de achtergrond van de wetenschappelijke stand van zaken. Het woord dat vlees geworden is, landt om zo te zeggen in de wereld die we kennen. In die wereld of aan die wereld geeft het woord betekenis.
Achtergrond evangelie	Op dezelfde manier is het evangelie zo'n 2000 geleden geschreven: tegen de achtergrond van de toenmalige actualiteit, de overheersing, de kennis en de religieuze bronnen die er waren. Vorige week lazen we over het manna in de woestijn als achtergrond voor de uitspraken van Jezus dat Hij het brood is dat leven geeft. Vandaag nemen we de tekst uit Spreuken als achtergrond daarvan; de tekst over Vrouwe Wijsheid en Vrouwe Dwaasheid.
Waarheid en leugen	Wijsheid en dwaasheid vormen ook in onze tijd een actueel thema. Het begrippenpaar wijsheid en dwaasheid is verwant aan het begrippenpaar waarheid en leugen. Zij zijn altijd actueel, zeker de laatste tijd.

Fel worden de discussies gevoerd en de praatprogramma's gevuld over informatie en desinformatie, nieuws en nepnieuws. Waarheid lijkt te worden ingewisseld voor wat men wil dat waar is, voor wat beter uitkomt. De laatste tijd vooral over corona, over vaccins, over klimaatverandering, over geldigheid van verkiezingen, inhoud van herinneringen en eigenlijk over alles.

Boodschappers van ongewenste informatie worden lastiggevallen, uitgescholden, bedreigd, vermoord.

Ruim 40% van de wetenschappers hebben daar last van na een publiek optreden; hetzelfde geldt voor journalisten.

Schaamteloos wordt er gelogen; internet is daar een dankbaar platform voor, de leugen verspreidt zich snel.

We lezen in de tekst uit Spreuken hoe dit werkt.

Ook daar geeft Vrouwe Dwaasheid zich schaamteloos uit voor de hoogste waarheid.

Maar het huis van Vrouwe Dwaasheid blijkt alleen een façade te zijn, er zit niets achter dan een afgrond, een schimmig rijk.

In het huis van Vrouwe Wijsheid is echt wat te beleven.

Dat huis is zorgvuldig opgebouwd, met moeite verworven.

De maaltijd die zij opdient is niet gestolen, maar met eigen hand klaargemaakt.

Figuurlijk	De twee Bijbellezingen van vanmorgen zijn allebei niet letterlijk, maar figuurlijk op te vatten. Vrouw Wijsheid en Vrouw Dwaasheid zijn personificaties van abstracte thema's. En als Jezus zegt dat Hij het brood is dat leven geeft, is dat natuurlijk anders bedoeld dan het brood van de bakker.
Maaltijd	In beide teksten worden we uitgenodigd voor een maaltijd. De maaltijd is een beeld voor de wijsheidsles. Zoals we het voedsel tot ons nemen, zo moeten we de wijsheid tot ons nemen. Zoals we op moeten letten in wat we eten en drinken, zo moeten we ook zorgvuldig zijn in het luisteren naar wat iemand zegt. Gezond voedsel is niet altijd wat we het lekkerst vinden. De waarheid kan ook confronterend zijn. Het gaat om wat ons leven geeft; om wat ons toerust voor het leven. We moeten dat tot ons nemen, ter harte nemen, het ons eigen maken, opdat het ons inzicht geeft, kracht en moed. Net zo goed als dat we niet alleen maar taartjes kunnen eten, net zo goed moeten we niet alles geloven wat lekker klinkt. Zich voeden is beeldspraak voor leren. In de wijsheid gaat het om behoud en leven. In de dwaasheid zijn alle waarden omgekeerd, dwaasheid leidt tot ondergang en dood. We moeten leren onderscheiden en kiezen.

Tegenstelling	We kunnen denken aan: respectvolle omgang vs. instrumentele omgang, verantwoordelijk vs. geen verantwoordelijk- heid willen nemen, opbouw vs. afbraak, verbinding vs. distantie.
Inspanning	Wijsheid bouwt haar eigen huis, vormt haar eigen brood, mengt de eigen wijn. Dwaasheid teert op de ontkenning, ontleent haar energie aan het andere. Het is zo makkelijk om altijd maar 'nee' te roepen of te ontkennen wat een ander stelt, om wat een ander zegt in twijfel te trekken of om de ander zelf verdacht te maken. Wat is de eigen inbreng van de dwaasheid? Dwaasheid is niet goed geïnformeerd, begrijpt de nuance niet en probeert die ook niet te begrijpen, gaat uit niet zozeer van het intuïtieve gevoel, maar van het onderbuikgevoel: onze angsten, zorgen, boosheid, gemakzucht en luiheid.
Centraal	Centraal in de tekst in Spreuken staan de zinnen: <i>Wijsheid begint met ontzag voor de HEER, inzicht is vertrouwdeheid met de Heilige.</i> En dat is precies het punt dat Jezus maakt in zijn gesprek met de Joden over het brood dat uit de hemel is neergedaald.
Lessen van Jezus	Als Jezus zegt dat we het lichaam van de Mensenzoon moeten eten en zijn bloed moeten

	drinken om leven te hebben, dan roept Hij ons op om het onderricht dat Hij geeft te volgen, om zijn leerling of discipel te zijn. Het onderricht dat Jezus geeft gaat over begrippen als licht en duisternis, leven en dood, hemel en aarde, hoog en laag, over opnieuw geboren worden, over liefde, over vergeving, over dienen, over het stoffelijke en het geestelijke.
Hoe staan we in het leven	De vraag die Jezus opwerpt is niet zozeer waarmée wij in de woestijn van het leven staan (en die woestijn is niet meer zo heel denkbeeldig), maar hóe wij in het leven staan. Hoe bepalen wij onze gedachten, gevoelens en handelingen bij alles wat er in het leven gebeurt, bij al die tegenstrijdige dingen? Ik denk dan aan de berichten en beelden over de verovering van Afghanistan, de paniek van de mensen daar, en daarnaast een item over de blijdschap dat hier de introductieweken voor studenten doorgaan. Ik denk er dan aan dat een groot deel van Spanje in brand staat en dat er tegelijk een wedstrijd in Spanje is wie daar het snelst kan fietsen - en naar dat laatste gaat de meeste aandacht. Ik denk er dan aan dat het klimaat verandert en dat de leefbaarheid van de aarde op het spel staat, en tegelijk gaat alle aandacht naar het herstel van de economie, naar produceren en consumeren.

Brood uit de hemel	Jezus geeft niet alleen lessen, Hij is ook zelf een les. Hij is een geschenk uit de hemel. Hij is niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk zo te beschouwen. Of letterlijk ... letterlijk is het brood dat de voorouders hebben gegeten in de woestijn. En toch zijn zij gestorven. Je kunt ook denken aan het brood van de welvaart. Dat is ook letterlijk. Maar dat brengt niet het leven, niet blijvend.
Vluchtig	Hoe gaan we om met de omstandigheden waarin we verkeren? Het brood van de voorouders, is dat misschien te vergelijken met opbouwen van vermogen, met ons omringen met materiële genoegens, feesten, eten, drinken, reizen - brood dat niet verzadigen kan want er is de drive van steeds meer, steeds verder, steeds groter, steeds nieuwere sensaties.
Leerweg	Wie eet van het brood dat Jezus geeft zal eeuwig leven. Die vindt bestendigheid, kracht in zichzelf, rust in zichzelf. Dat hebben we als mensen en als wereld zo nodig, broodnodig. Brood van Jezus is een leerweg, een levensweg, een weg van groei; daar zijn we niet ineens. Een weg van meer geven dan nemen.

	Het is een weg die begint met de eerste stap en zich stap voor stap ontvouwt. Maar dan moeten we wel de stappen durven zetten. Amen.
--	---